

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/127/2024
Identifikačné číslo spisu:	1616205719
Dátum vydania rozhodnutia:	31.03.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1616205719.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej, PhD. a zo sudcov Mgr. Dušana Čima a JUDr. Terézie Mecelovej v spore žalobcov: 1/ I. P., nar. XX. M. XXXX, E. A. XX, 2/ O. A., nar. XX. D. XXXX, H.Z. XXX/X, T., 3/ H. C., nar. XX. Z. XXXX, T. XX, T., 4/ Š. C., nar. X. I. XXXX, U. K. XXX/XX, A., 5/ E. I. G. A., nar. X. J. XXXX, H. XXX/X, T., 6/ E. T., nar. X. D. XXXX, R.Z. XX, H. Š., 7/ S. E., nar. XX. I. XXXX, A. K. XXX/XX, A., 8/ R. R.Í., nar. XX. D. XXXX, J. XX, W., 9/ O.F. E., nar. X. Z. XXXX, U. XXX/X, W., 10/ O. E. E., nar. X. J. XXXX, H. H. X, T., všetci zastúpení Mgr. Miroslavom Golianom, advokátom, Budatínska 16, Bratislava, proti žalovaným: 1/ D. Š. J.L., nar. X. Z. XXXX, T. X, T., 2/ D. Z. J., nar. XX. I. XXXX, T. X, T., obaja zastúpení advokátom JUDr. Ondrejom Nagym, Ružová dolina 10, Bratislava, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 7C/998/2016, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/113/2022 z 28. septembra 2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobcom 1/ - 10/ náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Malacky (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 7C/998/2016-322 z 24. mája 2022 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) určil, že pozemky registra C parc. č. XXXX/XX o výmere 680 m², druh pozemku lesný pozemok a parc. č. XXXX/XX o výmere 51 m², druh pozemku lesný pozemok vytvorené geometrickým plánom č. 18/2020 geodetom O. G. dňa 4. decembra 2020, autorizačne overeným O. J. W.R.E. dňa 7. decembra 2020, úradne overený Okresným úradom Malacky, katastrálnym odborom č. G1-1546/2020 z 9. decembra 2020 O. D. A., nachádzajúce sa v katastrálnom území A., obec A.T., okres E. patria do dedičstva E. E., narodeného X. I. XXXX, zomrelého dňa X. E. XXXX o veľkosti

podielov 1 a do dedičstva po L. A., narodenej XX. D. XXXX, zomrelej dňa 22. decembra 2016 o veľkosti podielu 1/6 do vlastníctva H. C. o veľkosti podielu 1/6 a vlastníctva Š. C. o veľkosti podielu 1/6 s tým, že neoddeliteľnou súčasťou rozsudku je geometrický plán č. 18/2020 vypracovaný geodetom O. G., pod č. G1-1546/2020. Zároveň rozhodol, že priznal žalobcom 1/ až 10/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie vychádzal z nesporného zistenia, že žalovaným bol pridelený pozemok parc. č. XXXX, sit. č. M., katastrálne územie A., lokalita H. Š. - T. Č.. XXXX/XX na výstavbu chaty, na ktorom následne žalovaní 1/ a 2/ (ďalej len aj „žalovaní“) po vydaní stavebného povolenia aj postavili rekreačnú chatu so súp. č. M.-XX/XXXX (podľa aktuálneho listu vlastníctva súp. č. XXXX). Následne si žalovaní nechali vyhotoviť geometrický plán O. G. na oddelenie parcely, ktorá je pod rekreačnou chatou ako aj okolitú parcelu, ktorú s chatou užívajú.

3. Žalovaní 1/ a 2/ dňa 16. júla 1996 na Notárskom úrade JUDr. Jarmily Polakovičovej urobili osvedčenie o vyhlásení o vydržaní parc. č. XXXX/XX o výmere 846 m² a parc. č. XXXX/XX o výmere 51 m². V tomto smere sa tvrdenia sporových strán rozchádzajú, keď žalobcovia tvrdia, že nikdy nestratili vlastníctvo k pôvodnej parc. č. XXXX o výmere 1334 m², a preto žalovaní príslušnú spornú časť nemohli vydržať, nakoľko nemali nadobúdaci titul a neboli dobromyseľní. Na druhej strane žalovaní 1/ a 2/ tvrdili, že jednoznačne sporné parcely vydržali. Svoje tvrdenia preukazovali najmä notárskou zápisnicou, rozhodnutím o pridelení pozemku, stavebným aj kolaudačným rozhodnutím. Napokon žalovaný 1/ uviedol, že v roku 1989 uhradil sumu 352,40 Kčs, čo považoval za kúpnu cenu.

4. Keďže zo strany žalovaných nedošlo k uzavretiu písomnej dohody o osobnom užívaní pozemku a k jej registrácii Štátnym notárstvom, nemohlo dôjsť podľa súdu prvej inštancie k splneniu podmienok vydržania tak, ako to žalovaní deklarovali v notárskej zápisnici zo 16. júla 1996. Súd prvej inštancie prijal záver, že na situáciu žalovaných nie je možné aplikovať rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2013 sp. zn. 6Cdo/47/2012, keďže uvedené rozhodnutie sa vzťahuje na notárske osvedčenie o držbe vydaného podľa zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam a nie na osvedčenie o vydržaní podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb. Notársky poriadok.

5. V dôsledku vyhotovenia notárskej zápisnice o vydržaní v spojení s geometrickým plánom č. 1/1996 O. G. došlo následne k prededeniu rôznych výmer sporného pozemku. Po posledných zapísaných pozemkovoknižných vlastníkoch D. E., D. E., H. C. a P. C. došlo následne k dedeniu spornej parcely v rôznej výmere. Po D. E. dedila jeho manželka D. E.W. v roku 1980 (rozhodnutie Štátneho notárstva Bratislava - vidiek D 571/80) parc. č. XXXX bez uvedenia výmery. Následne došlo k darovaniu od D. E. na E. E. ako uviedol list Okresného úradu, katastrálneho odboru na základe darovacej zmluvy dňa 6. augusta 1998, ale zároveň v zmysle Osvedčenia o dedičstve po neb. D. E., zomrelej dňa 8. septembra 2003 k prededeniu parc. č. XXXX o výmere 1334 m² na E. E.Í.. Uvedené dedičské rozhodnutie uvádzalo ešte pôvodnú výmeru, napriek tomu, že už v tom čase bola vyhotovená Notárska zápisnica o osvedčení a geometrický plán O. G.. Po E. E. bola sporná parcela už ako dve parc. č. XXXX/X - orná pôda o výmere 541 m² a parc. č. XXXX/X - orná pôda o výmere 62 m² prededená na I. P. (žalobkyňu 1/). Po nebohom H. C. došlo k dedeniu jeho podielu 1 (aj podiel jeho manželky P. C., rod. E. ako pozemkovoknižnej vlastníčky) na parc. č. XXXX o výmere 1334 m² na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava - vidiek D 2132/93 na L. A. (pôvodnú žalobkyňu 2/) v podiele 1/6, H. C. (žalobcu 3/) v podiele 1/6 a Š. C. (žalobcu 4/) v podiele 1/6. Po nebohej L. A. došlo k dedeniu jej podielu 1/6 avšak už na parc. č. XXXX/X - orná pôda o výmere 541 m² a parc. č. XXXX/X - orná pôda o výmere 62 m² na O. A. (žalobcu 2/). Pôvodní pozemkovoknižní vlastníci pôvodnej parc. č. XXXX svoje vlastníctvo nestratili (žalovanými novovytvorené parcely č. XXXX/XX v časti o výmere 680 m² a č. XXXX/XX o výmere 51 m² neboli nikdy vydržané) bolo preto potrebné rozhodnúť o určení vlastníctva pôvodným vlastníkom, prípadne ich právnym nástupcom. V priebehu súdneho konania bolo z doložených dedičských rozhodnutí zistené prededenie rôznych podielov k spornej parc. č. XXXX, a to v závislosti od toho, či bol vzatý do úvahy vyhotovený geometrický plán č. 1/1996 O. G. a Notárska zápisnica o vydržaní. Vo vzťahu k podielu 1 pôvodne vo vlastníctve E.F. E., bolo potrebné rozhodnúť tak, že tento

podiel 1 (k parcelám č. XXXX/XX - lesný pozemok o výmere 680 m² a č. XXXX/XX - lesný pozemok o výmere 51 m² vytvoreným geometrickým plánom č. 18/2020 O. G.) patrí do dedičstva E. E. a podiel 1/6 (k parcelám č. XXXX/XX - lesný pozemok o výmere 680 m² a č. XXXX/XX - lesný pozemok o výmere 51 m² vytvoreným geometrickým plánom č. 18/2020 O. G.) do dedičstva po L. A. A.. Právnymi nástupcami po nebohom E. E. sú žalobkyňa 1/ a žalobcovia 6/ až 10/, ako bolo preukázané uzneseniami Okresného súdu Malacky sp. zn. 12D/167/2013, sp. zn. 34D/206/2021 (po nebohom E. E.) a sp. zn. 13D/456/2021 (po nebohej D. E.). Právnymi nástupcami po nebohej L. A. sú žalobca 2/ a žalobca 5/, ako vyplýva z uznesenia Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 38D/43/2017. Vo vzťahu k žalobcom 3/ a 4/ súd určil, že sú vlastníkami novovytvorených parciel každý v podiele 1/6 (k parcelám č. XXXX/XX - lesný pozemok o výmere 680 m² a č. XXXX/XX - lesný pozemok o výmere 51 m² vytvoreným geometrickým plánom č. 18/2020 O. G.), keďže bolo preukázané, že pôvodnú parc. č. XXXX riadne zdedili po predchodcovi H. C.. Na základe vyššie uvedeného súd prvej inštancie vyhovel žalobe.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

6. O odvolaní žalovaných 1/ a 2/ rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 9Co/113/2022 z 28. septembra 2023 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“ alebo „rozsudok krajského súdu“), ktorým prvým výrokom rozsudok okresného súdu potvrdil, druhým výrokom priznal žalobcom 1/ až 10/ voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

7. V odôvodnení konštatoval, že nie je sporné, že k vydržaniu vlastníckeho práva žalovaných došlo na základe notárskej zápisnice N 184/96, Nz 184/96 zo 16. júla 1996 vydanéj notárkou JUDr. Jarmilou Polakovičovou v zmysle § 63 zákona č. 323/1992 Zb., v prípade, v ktorom sa skúma splnenie podmienok vydržania vyplývajúcich z § 134 Občianskeho zákonníka. Zákonnými podmienkami vydržania, ako spôsobu pôvodného (neodvodeného) nadobudnutia vlastníckeho alebo iného práva vo všeobecnosti sú: 1. oprávnená držba, 2. uplynutie zákonom určenej vydržacej doby, 3. spôsobilý predmet vydržania. Pritom právne následky vydržania nastávajú len vtedy, ak sú súčasne splnené všetky podmienky, ktoré právny poriadok pre takéto nadobudnutie práva vyžaduje. Pre vznik držby je potrebné naplnenie dvoch predpokladov: vôľa s vecou nakladať ako s vlastnou - držobná vôľa (animus possidendi) a faktické ovládanie veci (corpus possessionis). Fakticky vec ovláda ten, kto podľa všeobecných názorov a skúseností vykonáva tzv. panstvo nad vecou. Oprávneným je držiteľ, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí (§ 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Posúdenie, či je držiteľ v dobrej viere alebo nie je, treba vždy hodnotiť objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) samotného držiteľa. Vždy treba brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. Dobrá viera zaniká v okamihu, keď sa držiteľ zoznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne museli vyvolať pochybnosť o tom, že mu vec právom patrí. Na tom nič nemení skutočnosť, že držiteľ bude v tomto prípade naďalej subjektívne v dobrej viere. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vecné právo vzniknúť, teda aj k právnemu dôvodu (titulu), ktorý by mohol mať za následok vznik práva. Podľa konštantnej judikatúry, oprávnená držba predpokladá, že držiteľ je v dobrej viere, že mu vec alebo právo patrí, a že je v tejto dobrej viere so zreteľom ku všetkým okolnostiam; uvedené podmienky musia byť splnené súčasne. Dobrá viera spočíva v presvedčení držiteľa, že je vlastníkom veci, ktorú drží, alebo subjektom práva, ktoré vykonáva, poprípade že sú dané právne skutočnosti, ktoré majú za následok vznik vykonávaného práva. Dobrá viera je vnútorný, psychický stav držiteľa. Zo zákona vyplýva, že nestačí prostá subjektívna dobrá viera; oprávnený držiteľ musí byť v dobrej viere „so zreteľom ku všetkým okolnostiam“. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj na okolnosti, za ktorých vôbec mohlo vecné právo vzniknúť, teda aj na právny dôvod (titul), ktorý by mohol mať za následok vznik toho práva, vydržanie ktorého sa tvrdí. Dobromyseľnosť oprávneného držiteľa musí byť daná už pri vzniku držby a potom po celý priebeh vydržacej doby.

8. Odvolací súd k úvahe súdu prvej inštancie v bode 38. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie uviedol, že dala uspokojivú a hodnovernú odpoveď na skutkové a právne námietky žalovaných ohľadom titulu nadobudnutia a dobrej viery, ktoré prezentovali nielen v konaní pred súdom prvej inštancie, ale na ktorých zotrvali aj v odvolaní. Keďže absentuje akýkoľvek právny titul (dôvod), na základe ktorého by sa mohli žalovaní domnievať, že im predmetné nehnuteľnosti patria, nemožno hovoriť o oprávnenej držbe žalovaných. Skutočnosť, že žalovaní sa s prijatým záverom súdu prvej inštancie nestotožňujú, nemôže viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti, keďže súd prvej inštancie výsledky vykonaného dokazovania vyhodnotil v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) vo vzájomnej súvislosti.

Dovolanie

9. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“, „žalovaní“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP navrhujúc, dovolaciemu súdu, aby určil, že žalovaní 1/ a 2/ nadobudli pozemky parc. č. XXXX/XX o výmere 846 m², lesný pozemok a parc. č. XXXX/XX o výmere 51 m², lesný pozemok, zapísané na LV XXXX v katastrálnom území A., obec A., okres E., vydržaním alebo, aby zmenil rozsudok odvolacieho súdu a zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu žalobcov zamietol. Zároveň, aby dovolací súd priznal žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov doterajšieho súdneho konania a tiež, aby rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom Okresného súdu Malacky sp. zn. 7C/998/2016 z 24. mája 2022.

10. V dovolaní dovolateľa uviedli, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP], konkrétne od rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2013 sp. zn. 6Cdo/47/2012, ktorý bol publikovaný v zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2014 pod č. R 125/2014. V judikovanom rozhodnutí je uvedené, že podľa § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. v znení do 30. novembra 2000, ak do 10 rokov odo dňa zápisu do evidencie nehnuteľností podľa odseku 1, neuplatní na súde alebo v konaní o pozemkových úpravách vykonávaných z dôvodu usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov, vlastnícke právo k nehnuteľnosti takto zapísanej iná osoba, stáva sa zapísaná osoba vlastníkom zapísanej nehnuteľnosti na základe vydržania; to platí aj pre prípad, keď nehnuteľnosť v tejto lehote bola prevedená na inú osobu, než, ktorá je uvedená v osvedčení. Poukázal na § 2 ods. 3 zákona č. 293/1992 Zb. v znení do 30. novembra 2000, podľa ktorého po dobu uvedenú v odseku 2 má osoba zapísaná v evidencii nehnuteľností ako nadobúdateľ zapísanej nehnuteľnosti postavenie oprávneného držiteľa. Podľa § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu 10 rokov, ak ide o nehnuteľnosť. Žalovaní majú v tomto prípade nehnuteľnosť v oprávnenej držbe od 16. júla 1996 do roku 2015, t. j. po dobu 19 rokov, teda viac ako vyžaduje zákon.

11. Podmienka oprávnenej držby bola u osoby zapísanej v katastri nehnuteľností, ako vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe, splnená bez ďalšieho. Vyplyvala zo zákona ako právny účinok zápisu notárskeho osvedčenia o držbe do katastra nehnuteľností. Takáto osoba nadobudla totiž postavenie oprávneného držiteľa, zaručené po dobu desiatich rokov odo dňa zápisu do katastra. Zrušenie ustanovení na základe, ktorých takéto postavenie získala, nemalo na vznik a trvanie práva oprávnenej držby žiaden vplyv. Podľa dovolateľov to isté platí aj v prípade, ak bola do evidencie nehnuteľností zapísaná ako vlastník - držiteľ nehnuteľnosti podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb. po dobu najmenej 10 rokov. Táto osoba má tiež postavenie oprávneného držiteľa. V oboch prípadoch ide o zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na základe osvedčenia notára.

12. Pri riešení právnej otázky vydržania podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb. (ďalej aj „z. č.“) nadobúdateľ zapísanej nehnuteľnosti po uvedenú dobu má postavenie oprávneného držiteľa, ktorá právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP].

Dovolatelia sú názoru, že aj podľa § 63 z. č. 323/1992 Zb., by mala byť riešená obdobne ako pri ustanovení § 2 ods. 3 z. č. 293/1992 Zb. v znení do 30. novembra 2000. Teda osoba - nadobúdateľ zapísanej nehnuteľnosti po dobu desiatich rokov má postavenie oprávneného držiteľa v oboch prípadoch, lebo ide o zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do katastra na základe osvedčenia notára. V tomto spore po uplynutí doby viac ako 10 rokov od zápisu vlastníckeho práva žalovaných 1/ a 2/ do katastra nehnuteľností, t. j. od 16. júla 1996, nadobudli dovolatelia vlastnícke právo vydržaním. Pričom počas celej uvedenej doby držali nehnuteľnosti v dobrej vôli, že sú ich vlastníci. Dôvodom je, že ich vlastnícke právo bolo počas celej tejto doby (19 rokov) zapísané v katastri nehnuteľností, a nikto počas celej doby ho nespochybnil ani nenapadol.

Posúdenie veci dovolacím súdom

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“, „Najvyšší súd SR“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), verejne dňa 31. marca 2026 o 10.50 hod. vyhlásil rozsudok, pričom termín a čas verejného vyhlásenia rozsudku bol zverejnený na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR dňa 25. marca 2026.

14. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania, ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

15. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým.

16. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

17. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

18. V danom prípade z dovolania žalovaných vyplýva, že napádajú rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

19. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

20. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje totiž dovolaciemu súdu posúdiť, či ide o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, či je táto otázka riešená dovolacím súdom rozdielne alebo nebola riešená. Zároveň musí byť v dovolaní podanom z tohto dôvodu aj konkrétne označené jeho rozdielne rozhodnutie alebo rozhodnutie, od ktorého sa odvolací súd odklonil, riešiacie otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu alebo tvrdenie, že táto právna otázka nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená.

21. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ (R 83/2018).

22. Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami a vyjadrujú ju predovšetkým rozhodnutia a stanoviská Najvyššieho súdu SR, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti, právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 Základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia Najvyššieho súdu SR názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017 a 6Cdo/129/2017).

23. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

24. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP (porovnaj sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže odvolací súd pristúpiť, len ak sú

splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

25. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine či iného predpisu hmotného práva), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky dovolateľa v dovolaní nenastolené a nepomenované nemajú z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia relevanciu.

26. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolatelia uviedli, že v rozhodnutí odvolacieho súdu nachádzajú odklon od skoršieho rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/47/2012 (publikované ako judikát R 125/2014). Dovolací súd konštatuje, že nie je tomu tak, pretože rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/47/2012 posudzovalo právne spor podľa zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam, pričom v tomto spore sa právne o spor z uvedeného právneho predpisu nejedná. Dovolatelia u notárky spísali síce notársku zápisnicu ale podľa § 63 a nasl. zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) a nie podľa § 2 zákona č. 293/1992 Zb. Účelom zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam je/bolo upraviť podmienky a postup pri zápise neevidovaných vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam vyskytujúcich sa na území Slovenskej republiky /1) § 879 ods. 1 Občianskeho zákonníka/ do evidencie nehnuteľností podľa osobitných predpisov /2) Zákon č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností v znení zákona SNR č. 150/1983 Zb./ a zmierniť niektoré majetkové krivdy /3) § 7 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení zákona č. 93/1992 Zb./. Tak, ako už v tomto spore konštatoval i súd odvolací, v prípade žalovaných sa nejedná o spor podľa / na základe zákona č. 293/1992 Zb., preto k odklonu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemohlo dôjsť.

27. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí - ako už bolo spomenuté, jeden celok (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/40/2018 z 18. júla 2018).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

28. Dovolatelia v dovolaní vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nepoložili právnu otázku, ale prezentovali názor, že pri riešení právnej otázky vydržania, podľa § 63 z. č. 323/1992 Zb., nadobúdateľ zapísanej nehnuteľnosti po uvedení desaťročnú vydržaciu dobu má postavenie oprávneného držiteľa, ktorá právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Sú toho názoru, že aj podľa ustanovenia § 63 z. č. 323/1992 Zb., by mala byť riešená obdobne ako pri ustanovení § 2 ods. 3 z. č. 293/1992 Zb. v znení do 30. novembra 2000. Z ustanovenia § 2 ods. 3 z. č. 293/1992 Zb. v znení do 30. novembra 2000, vyplýva, že po dobu 10 rokov a viac, má osoba zapísaná v evidencii nehnuteľností alebo nadobúdateľ zapísanej nehnuteľnosti postavenie oprávneného držiteľa. Preto aj osoba zapísaná v evidencii nehnuteľností podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb., má osoba - nadobúdateľ zapísanej nehnuteľnosti po uvedení dobu, postavenie oprávneného držiteľa, keď v oboch prípadoch ide o zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností na základe osvedčenia notára. Po uplynutí doby viac ako 10 rokov od zápisu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na žalovaných 1/ a 2/ (t. j. od 16. júla 1996 začala plynúť desaťročná vydržacia doba), by dovolatelia nadobudli predmetné nehnuteľnosti vydržaním. Pričom počas celej tejto doby držali

nehnuteľnosti v dobrej vôli, že sú ich vlastníci. Vlastnícke právo žalovaných bolo počas celej tejto doby (19 rokov) zapísané v katastri nehnuteľností, a nikto počas celej uvedenej doby ich vlastnícke právo nespochybnil.

29. Ako vyplýva z obsahu rozhodnutí súdov nižších inštancií nie je sporné, že k predmetnému zápisu vlastníckeho práva žalovaných do katastra nehnuteľností došlo na základe notárskej zápisnice N 184/96, NZ 184/96 zo 16. júla 1996 spísanej notárkou JUDr. Jarmilou Polakovičovou, a to podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb., pričom ako predbežná otázka pri vyhlásení o vydržaní sa skúma splnenie podmienok vydržania vyplývajúcich z § 134 Občianskeho zákonníka. Zákonnými podmienkami vydržania, ako jedného zo spôsobov pôvodného (nie odvodeného) nadobudnutia vlastníckeho alebo iného práva, vo všeobecnosti sú oprávnená držba, uplynutie zákonom určenej vydržacej doby, spôsobilý predmet vydržania. Pritom právne následky vydržania nastávajú len vtedy, ak sú súčasne splnené všetky podmienky, ktoré právny poriadok pre takéto nadobudnutie práva vyžaduje. Pre vznik držby je potrebné naplnenie dvoch predpokladov: vôľa s vecou nakladať ako s vlastnou a faktické ovládanie veci. Fakticky vec ovláda ten, kto podľa všeobecných názorov a skúsenosti vykonáva reálne panstvo nad vecou.

30. Dovolací súd vychádzajúc z právnej teórie a záverov odvolacieho súdu (bod 7.2 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) opakuje, že oprávneným je držiteľ, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí (§ 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Posúdenie či je držiteľ v dobrej viere alebo nie je, treba vždy hodnotiť objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska samotného držiteľa. Vždy treba brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, respektíve nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. Tu z obsahu spisu a zisteného skutkového stavu veci odvolacím súdom (§ 442 CSP) možno konštatovať, že žalovaní v priebehu konania nepreukázali, že by existoval tzv. putatívny titul, ktorý by svedčil v prospech dobromyseľnosti žalovaných. Nepreukázali, že by im vzniklo tzv. právo osobného užívania k predmetným pozemkom, prípadne, že by zaplatili kúpnu cenu za kúpu pozemkov. Naopak od pridelenia pozemku vedeli, že nemajú usporiadaný právny vzťah k predmetným pozemkom. Dobrá viera zaniká v okamihu, keď sa držiteľia zoznámili so skutočnosťami, ktoré objektívne museli vyvolať pochybnosť o tom, že im vec právom patrí. Na tom nič nemení skutočnosť, že držiteľia/žalovaní sú/ budú v tomto prípade naďalej subjektívne v dobrej viere.

31. Dobrá viera držiteľov sa musí vzťahovať aj k okolnostiam v čase, za ktorých vôbec mohlo vecné právo vzniknúť, teda aj k právnemu dôvodu (titulu), ktorý by mohol mať za následok vznik práva. V tomto prípade už rozhodnutie súdu prvej inštancie v bode 38. odôvodnenia, dalo uspokojivú a hodnovernú odpoveď na skutkové a právne námietky žalovaných ohľadom titulu nadobudnutia a dobrej viery, ktoré prezentovali nielen v konaní pred súdom prvej inštancie, ale aj v odvolacom konaní a neskôr i v dovolaní. V tomto spore u žalovaných absentuje akýkoľvek právny titul a to aj putatívny, (okrem ich vlastného vyhlásenia o vydržaní) na základe, ktorého by sa mohli domnievať, že im predmetné nehnuteľnosti patria.

32. Preto nemožno hovoriť o oprávnenej držbe žalovaných jednak z už uvedeného dôvodu, ale predovšetkým vzhľadom na odlišnú právnu úpravu a iné zákonné podmienky pri zápise oprávneného dobromyseľného držiteľa nehnuteľnosti do evidencie nehnuteľností upravené zákonmi č. 293/1992 Zb. a č. 323/1992 Zb. Citované právne predpisy odlišne upravujú právne následky vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva, pričom spoločnou zákonnou podmienkou pre vyhlásenie držiteľa o vydržaní je v zásade iba forma vyhlásenia. Obidva právne predpisy vyžadujú síce jednak splnenie rovnakej zákonnej podmienky a to je spísanie vyhlásenia o vydržaní vo forme osvedčenia notára v notárskej zápisnici (§ 63 z. č. 323/1992 Zb. a § 2 ods. 1 z. č. 293/1992 Zb.), ale zákon č. 293/1992 Zb. vyžadoval pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním i splnenie ďalších osobitných zákonných podmienok [napr. § 5 písm. b) z. č. 293/1992 Zb. - vyjadrenie dotknutej obce o okolnostiach dôležitých pre vydanie osvedčenia, atď.].

33. Podľa dovolacieho súdu samotným splnením zákonnej podmienky spočívajúcej v totožnej forme

vyhlásenia notárskou zápisnicou v oboch zákonoch, nie je možné automaticky skonštatovať, tak ako to naznačili (neúspešne) v dovolaní žalovaní, že príde k skonštatovaniu oprávnenosti držby a to po splnení ďalšej podmienky, ktorou je uplynutie desaťročnej vydržacej doby. Splnenie uvedených dvoch zákonných podmienok nepostačuje. Je potrebné ďalej preskúmať dobromyseľnosť držiteľov, ktorá sa musí vzťahovať a skúmať aj vo vzťahu k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vecné právo vzniknúť. Preto nemožno uvažovať v kontexte daného sporu, že žalovaní sú dobromyseľní, keďže od začiatku vedeli, že nezískali právo osobného užívania predmetných parciel (napr. l. č. 8 listinného súdneho spisu - Rozhodnutie o pridelení pozemku na výstavbu chaty zo 16. februára 1982, bod 3., podľa ktorého sa súhlas vydáva aj za podmienky, že si stavebník (žalovaný 1/) zabezpečí právny vzťah k stavebnému pozemku,...) a následne, teda ani vlastnícke právo k nim. Iba skutočnosťou, že žalovaní 1/ a 2/ síce vyhlásili pred notárkou do notárskej zápisnice, že im bol pridelený predmetný pozemok parcelné č. XXXX/XX a č. XXXX/XX na stavbu rekreačnej chaty a následne i zapísaním uvedenej listiny do katastra nehnuteľností po dobu dlhšiu ako desať rokov, nepreukázali, že by im v rozhodnom čase (prípadne neskôr) vzniklo aj právo osobného užívania (prípadne vlastnícke právo), nepreukázali existenciu dohody o zriadení práva osobného užívania k predmetným pozemkom a tiež, že by, napr. zaplatili kúpnu cenu za nadobudnutie a zriadenie práva osobného užívania k pozemkom. Preto podľa názoru dovolacieho súdu možno uzavrieť, že tu absentuje nielen putatívny titul, z ktorého by bolo možné vyvodiť existenciu dobrej viery žalovaných, ale aj dobromyseľnosť, ktorá je potrebná pre skonštatovanie splnenia podmienok o vydržaní vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam.

34. Dovolatelia nesplnili napríklad ani osobitnú zákonnú podmienku, ktorú vyžaduje § 3 ods. 2 z. č. 293/1992 Zb., a to, že by boli držiteľia nehnuteľnosti, ktorá prešla do užívania poľnohospodárskych a lesných organizácií podľa skorších predpisov [§ 22 ods. 1 písm. a) až d) zákona č. 229/1991 Zb. v znení zákona č. 93/1992 Zb.], a to aj vtedy, ak neboli predmetom konania o dedičstve; ak nehnuteľnosti neboli predmetom konania o dedičstve vydanie osvedčenia navrhujú všetci dedičia spoločne alebo ten z nich, ktorého splnomocnili písomnou dohodou.

35. Dovolací súd záverom konštatuje, že zákon č. 293/1992 Zb. vyžadoval splnenie aj ďalších zákonných podmienok na zápis osoby za vlastníka do evidencie nehnuteľností (§ 2 ods. 1 zákona č. 293/1992 Zb.), ktoré ustanovenie § 63 zákona č. 323/1992 Zb. neobsahuje, preto sa nemožno stotožniť s názorom dovolateľov a návrhom odpovede na vyabstrahovanú právnu otázku podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, že by aj v súdnej veci bolo možné aplikovať rozhodnutie dovolacieho súdu č. R 125/2014 pre záver, že osoba zapísaná v evidencii nehnuteľností podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb. po dobu desať rokov a viac, má automaticky postavenie oprávneného držiteľa a po uplynutí zákonnej desaťročnej doby nadobudne vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti vydržaním, a to preto, že skutkové okolnosti tohto sporu nepreukázali dobromyseľnosť žalovaných 1/ a 2/ už v čase, keď vyhlásenie o vydržaní predmetných nehnuteľností v zmysle § 63 zákona č. 323/1992 Zb. podpísali u notárky dňa 16. júla 1996 (l. č. 4 listinného súdneho spisu) lebo si nezabezpečili právny vzťah k stavebnému a príľahlému pozemku iným spôsobom, preto je bezpredmetné, že boli zapísaní ako vlastníci nehnuteľnosti v katastrálnom operáte po dobu dlhšiu ako desať rokov. Len uplynutie zákonnej desaťročnej vydržacej doby nemá samé o sebe automaticky za následok konvalidáciu absencie objektívnej dobromyseľnosti držiteľa nehnuteľnosti.

36. Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd SR dovolanie žalobcov zamietol podľa § 451 ods. 1 CSP ako nedôvodné.

37. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania Najvyšší súd SR neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

38. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

39. Rozsudok prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.